

DOMOVINA

Uredništvo

Je na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek**, **sredo** in **petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krone. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poštnina, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naslovnina se pošilja upravništvu, plačuje se vnaprej.

Za inserate

se plačuje od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

O trgovskem vprašanju.

(Govoril na občnem zboru „Slovenskega trgovskega društva“ v Celju dne 3. junija 1908 g. Josip Jagodič.)

„Domovina“ je prinesla v št. 34 in 41. l. l. dva članka neimenovanih dopisnikov „o naših trgovskih društvih“ in o vprašanju povzdige našega trgovstva. Posebno v prvem članku se jasno izraža, kaj vse bi trgovski organizaciji na Štajerskem storiti morali, da bi zadostjevali svojemu namenu in dopisnik odkrito kritikuje, ker trgovska društva v Celju in Mariboru v tem oziru nič ne store.

Dasi taka obsodba ni prijetna, mora nam biti ljuba, ker iz nje odseva pravo domoljubje in se v njej zrcali odkrita rodoljubna želja dopisnika, da se ne ohrani samo sedaj že obstoječe slovensko trgovstvo, temveč da se ustanove nove trgovine, veletrgovine in podjetja, ki naj bodejo močni stebri slovenskega življa in braniki proti navalu nasprotnika, ki se posebno v naši deželi ošabno šopiri v podobi nemčurskega trgovca, kateremu je vse proketo kar je slovenskega, samo z žulji prisluženi groš nasega slovenskega kmeta mu je sveta stvar.

Oba dopisnika pa dajeta dobre nasvete kako naj bi se slovenska trgovina izvila rok našega nasprotnika in kaj vse bi bilo potrebno storiti v povzdigo iste, da pridemo Slovenci do veljave in moči, ki gotovo obstoji v dobro razviti trgovini in industriji.

Priznava se, da je na vsem kriva premala zavednost, ki pa sloni na prenizki inteligenci našega trgovskega naraščaja in glasno kliče po izobrazbi.

Govori se o trgovskih šolah in akademiji, ki naj bi jo naši bodoči trgovci v Pragi študirali ter tako nas južne Slovence zvezali s severnimi brati v kupčijsko zvezo.

Dobro omenja drugi dopisnik, da je krivda nenapredovanja to, da se pri nas vzame vse v trgovino, bodisi da ima sposobnosti za to ali ne, brez veselja in brez poklica, brez zadostnih predpogojev — vse postane pri nas trgovec.

Da se odpravi ta glavna napaka, začeti je treba pri korenini in sveta dolžnost naših samostojnih trgovcev bi bila, gledati ne le na to, da sprejemajo v uk samo Slovence, marveč tudi, da imajo predno stopijo v uk zadostno ali vsaj primerno naobrazbo. Ves čas učne dobe pa bi morali skrbeti, da se mladenič s pridobivanjem vseh potrebnih znanosti razvije v dobro izvežbanega in značajnega slovenskega trgovskega sodelavca; kadar bomo imeli zadostno število takih, ne bode nam tudi nedostajalo dobrih slovenskih trgovcev povsod tam, kjer jih bomo potrebovali.

Ne samo, da učenec opravlja in izvršuje najnižja dela in da trgovec v tem išče svoje koristi, temveč veliko bolj vzvišena je njegova naloga, on mora postati dober in zaveden član slovenskega trgovstva.

Tudi z ozirom na dejstvo, da se danes ne more vsakdo brez zadostnih gmotnih sredstev osamosvojiti, temveč da mnogi mora vse svoje življenje ostati trgovski uslužbenec, je potrebno, da dobimo inteligentnega in popolnega naraščaja, ki zamore v interesu samostojnega delodajalca vestno izvrševati

težki svoj poklic sebe pa kot samostojnega delodajalca vestno izvrševati težki svoj poklic sebe pa kot nesamostojni pomočnik primerno in dostojno preživeti.

Razun v par mestih na Štajerskem nimamo nadaljevalnih trgovskih in obrtnih šol in tako ostane navadno trgovski učenec po vstopu v učenje brez vsake nadaljne izobrazbe, ako se za to ne briga njegov šef, kar je pa menda zelo redek slučaj, bodisi, da sam nima potrebnih zmožnosti, ali da mu čas tega ne pripušča — dosti pa je še takih, ki učenca, ako bi se iz lastnega nagiba hotel v potrebi vedno izobraževati, tega ne privoščijo, ker se boje, da bi jih sčasom same v tem oziru prekosil in tako nahajamo še danes trg. naraščaj, ki niti o najpreprostejšem knjigovodstvu nima pojma, kajti nekateri šefi, posebno v prejšnjih časih so take tajnosti najrajši ohranili za se.

Živa potreba je torej, da dobimo posebno v večjih krajih na Štajerskem trgovske nadaljevalne šole, ako pa že nestrogo ločene kot take vsaj trgovsko obrtne nadaljevalne šole s primerno oddeljenim učnim gradivom za trgovske nastavlence in ako kje, je tukaj hvalježno delo za naše gospode poslance.

Zelo potreben bi bil tudi zakon, ki naj natančno določa, koliko učencev v razmerju z nastavljenimi izučeni trgovskimi pomočniki bi smel kateri trgovec imeti, kajti v tem oziru se ponekod gode najgorostnejše krivice in izkoriščanje mladih moči. Veliko trgovcev še lahko nahajamo pri nas, ki imajo po 1 ali 2 nastavljenca pa po 3—6 in več učencev in zadnji dostikrat služijo

trgovcu v njegov izkoriščevalni namen, da opravljajo hlapčevska dela; ko pa so prosti, dobe ali nesramno malo plačo, ali pa se jih brezsrčno požene po svetu; ker za njih ni več porabe, namestiti jih mora novo število brezplačnih učencev in na ta način dobivamo mnogobrojni slab material v trgovini, ki ni sposoben vršiti svoje naloge.

V zdanjem času se sprejemajo tudi pogostoma ženske v trgovine in sicer dostikrat kot prodajalke, ne da bi se bile v trgovini izučile. S tem se ne dela samo velika krivica izučnim moškim — temveč tudi ženskim nastavlencem.

Kar se pa tiče ustanavljanja novih slovenskih trgovin, potrebno je seveda razun spretnih in sposobnih moči primernega kapitala, ki si ga pa ni mogoče tako lahko prištediti; večina slov. trgovskih nastavlencev pa izhaja iz nepremožnih rodbin. Prav dober je toraj nasvet glede cenega kredita, potrebno pa je tudi, da posebno v obmejnih in zapostavljenih krajih gmotno dobro stoječi denarni zavodi v ta namen kaj store in žrtvujejo, bodisi, da dajejo po zelo nizkih cenah eventualno začetkoma brezplačno svoje lokale na razpolago, ako jih namreč imajo, ali da prispevajo zneske, ki se naj potrebnim a zmožnim ob ustanovitvi pod gotovimi pogoji brezobrestno izposodi ali celo podarijo, kakor to delajo „Südmark“ in enake Slovence vničujoče nemške organizacije.

Ustanovitev trgovske zadruge, ki bi imela nalogo, dobavljati skupno za svoje člane razno blago zdi se mi lep ideal, ki ga pa nikakor ne bi bilo mogoče tako lahko realizirati in to

LISTEK.

Vij.

Rusko napisal N. V. Gogolj.
Poslovenil J. A. Glonar.
(Dalje.)

— Usmili se, starica! Ali lahko krščanske ljudi tako meni nič, tebi nič, odženeš. Deni nas, kamor ti drago; in če ti napravimo to ali ono, naj nam roke odmrjejo in tako se bo zgodilo, kakor sam Bog ve.

Starico je to, kakor se je kazalo, precej omečilo. — Dobro, — je rekla, kakor bi se pomišljala — vzamem vas, a vsak bo prenočeval na drugem kraju. Ne bi mogla biti mirnega srca, če bi vsi trije ležali skupaj.

— Kakor hočeš, ne bomo ti nasprotovali, — so odgovorili popotniki.

Vrata so zaškripala in vstopili so na dvorišče.

A kaj, starica — je rekel filozof, ki je šel za njo — če bi, kakor pravijo... veš v trebuhu mi je ravno tako, kakor bi se kdo vozil po njem...

že od jutra nismo imeli ni grižljaja v ustih.

— Glej ga, glej ga, kaj bi rad! je rekla starka: — ne, nimam nič primerne, danes nismo niti kurili v peči.

— A mi bi za vse to plačali jutri — se je oglasil filozof — kakor se spodobi, v gotovini. „Da“, — je pristavil tiho, — „vragá boš, od nas dobila“.

— Naprej, naprej! in bodite zadovoljni s tem, kar dobite. Glej, kako lepo gospodo mi je vrag pritiral.

Filozofa Homo so te besede zelo užalostile; naenkrat pa je zavohal suhe ribe; pogledal je bogoslovčeve hlače, ki je šel ob njem, in videl, da mu je gledal iz žepa velikanski ribji rep: bogoslovec je zmaknil z voza celega karasa, ne mogoče iz koristi, ampak same navade. Popolnoma je pozabil na svojo ribo in že je gledal, kako bi pouzmal kaj drugega, najsi bi bilo tudi zlomljeno kolo. Med tem pa je filozof segel v njegov žep, kakor v svoj in potegnil iz njega ribo.

Starka je odkazala vsakemu svoje mesto: retor je prišel v koč, bogoslovca je zaprla v prazno kamrico, filozofa pa je zaprla v prazen ovčji hlev.

Ko je filozof ostal sam, je takoj snedel ribo, si ogledal hlev in dregnil z nogo v gobec radovedno svinjo, ki se je zbudila v sosedni staji in se je obrnil na desno stran, da bi zaspal. Naenkrat so se nizka hlevova vrata odprla, starka se je sklonila in stopila v hlev.

— O, starka, kaj pa bi rada? — jo je vprašal filozof.

Starka pa je šla molče proti njemu z razprostrtimi rokami.

— Oho! — je pomislil filozof. — O, golobica, ali se nisi že popolnoma postarala.

Odmaknil se je malo, a starka je brez okolišev šla počasi proti njemu.

— Poslušaj, baba! — je rekel filozof: — sedaj je post in jaz sem že tak, da posta niti za tisoč cekinov ne prelomim.

Starka pa je samo zahtevala roke in ga lovila, ne da bi zinila kako besedico.

Filozof se je začel bati, posebno, ko je opazil, da so se ji oči začele čudno svetiti. — Baba, kdo si ti, kaj si? Poberi se, hodi z Bogom! — je zakričal.

Starka pa ni izgovorila niti besedice in ga je prišla z rokama.

On je skočil na noge, da bi ubežal; starka pa je stala pri vratih, vprla v njega svoje žareče oči in začela zopet iti proti njemu.

Filozof jo je hotel odbiti z rokami, a je k svojemu začudenju opazil, da ni mogel dvigniti rok, ne gibati nog in da mu je celo glas v ustih zamrl: besede so se mu motale brez glasu med ustnicami. Čul je samo, kako je bilo njegovo srce; videl je, kako je stopila starka k njemu, mu zložila reke, nagnila glavo in skočila hitro kakor mačka za vrat, ga udarila z metlo po boku, on pa je poskočil kakor ježni konj in jo je ponesel na svojih plečah.

Dalje sledi.

zaradi mnogih težkoč ne. Trgovci imajo vsak po svoje, glede dobave kakor plačevanja in izvrševanja svojih obveznosti tako različne navade, ki jih zamorejo posamezni dobavitelji lažje vpoštevati, kakor pa zadruga, ki bi se morala ravnati po enotnem načrtu.

Tudi zaradi premnogovrstnega blaga bi to ne bilo lahko, pač pa mogoče, ako bi se zadruga omejila le na nekatere konzumne predmete, kakor sladkor, petrolej, riž, olje in morebiti še nekaj enakih in podobnih predmetov drugih strok.

Ker v tem oziru, kako in kaj se naj stori v dosego stavljenih ciljev in odpravo obstoječih zaprek, res ne obstoji dosedaj nobeden načrt, zdi se mi umestno opozoriti slavni zbor, da je današnji dan v to najpripravnejši in ako tudi ne bode mogoče zaradi preoblega drugega gradiva priti do definitivnega sklepa, želeli je, da se store predpriprave in da bode društvu mogoče v bodoče izpolnjevati svoje vzvišene dolžnosti, naj se danes izvolijo v odbor taki gospodje, ki imajo zmožnosti in potrebnega časa ter resno voljo delati v skupnem interesu slovenske trgovine na Štajerskem, posebno pa naj bi se stvari posvetili slovenski gg. trgovci.

Politični pregled.

Domače dežele.

Udanostna izjava nemških knezov se je vršila strogo po etiketi v Schönbrunnu. V imenu nemških knezov je govoril nemški cesar, odgovoril mu je naš cesar. Oba vladarja sta si prizadevala izogniti se v svojih izjavah vsakemu kakršnemu koli političnemu migljaju, le trozvezo sta mimogrede omenila. Tudi italijanski kralj Viktor Emanuel je poslal telegram, v katerem se s toplimi besedami pridružuje gratulantom, v katerih imenu govori skupni zaveznik in prijatelj Viljem II. Naš cesar je na ta telegram istotako ljubeznjivo in presrečno odgovoril. Pri slavnostnem obedu je cesar svojim gostom kratko napil. — Naša slutnja, da bodo Nemci pri nas in zunaj skušali uporabiti ta dogodek v podkrepitve nemštva in velikonemškega gibanja v Avstriji, se je uresničila. Vsi nemški listi pri nas so posebno poudarjali nemški značaj te slavnosti in so si na vse načine prizadevali vso stvar kolikor mogoče politično izkoristiti. Na Nemškem so pisali v tem smislu celo na pol službeni listi. Rusofilski poslanec dr. Markov je stavil zato na ministerskega predsednika interpelacijo, v kateri ga je vprašal, ali so mu vse te stvari znane in kako misli pomiriti javno mnenje med slovenskim prebivalstvom v Avstriji.

Zveza nemških strank je imela 7. t. m. svojo sejo, v kateri se je soglasno poudarjalo, da morajo ostati nemške stranke pri sedanjih taktiki složnega postopanja z ozirom na obstoječi politični položaj. Izrekla se je zahvala poslancu Pradeju, da je prevzel zopet portfelj nemškega ministra rojaka. Zahteva se, naj se v nemškem ministerstvu osnuje čim prej oddelek za planinske dežele. Poslanci iz planinskih dežel so izjavili, da se morajo zavarovati proti vsakemu razširjenju veljavnosti projektiranega jezikovnega zakona planinske dežele. Nemški poslanci iz planinskih dežel so izjavili, da je njih sodelovanje na tem zakonu odvisno od tega, da se jim da jamstvo za to, da se Nemcev ne bode več v jezikovnem

obziru oškodovalo. Večje predrznosti in nesramnosti si nikdo ne more misliti. Dve leti že se nepretrgoma in dosledno napada slovensko posest, imenujejo se Nemci za sodnike v čisto slovenske sodne okraje na Štajerskem, slovenske sodnike, pristave, in avskultante se prestavlja iz Štajerske na Kranj ko, goni se z najfrivolnejšimi utemeljitvami slovenščina iz celovških in drugih koroških in štajerskih sodišč, hujska se na shodih proti slovenskim sodnim uradnikom in odvetnikom — in gospodje Marckhl, Dobernigg, Malik in drugovi se drznejo še na tak način govoriti! Tu bi morali vsi, kateri ljubijo zakon in pravico ven med narod ter ga na shodih poučevati, da za Slovenca ne velja več zakon, ampak še samo samovoljnost nemško nacionalnih šovinistov. Organizirati se morajo vsi slovenski stanovi, državni uradniki in odvetniki in postaviti se organizirani v bran tej barbarski anarhiji, katero širijo nemški politični spekulanti v naših krajih, hoteč nas na ta način politično ubiti. Časi so resni, kakeršnih še nismo doživeli, odkar se je začelo politično življenje v Avstriji, zato je treba tudi z vso resnostjo organizirati odpor — gre se v resnici za naš narodni obstanek.

V skupni seji dne 8. t. m. je stavil grof Kolovrat nujni predlog o zvišanju domobranskih rekrutov. Iz tega bi se dalo sklepati, da si je baron Beck že zagotovil dvetretjinsko večino v parlamentu, pa temu ni tako. V češkem narodnem klubu je položaj zelo zmeden: Mladočehi in agrarci bi najraje takoj stopili v opozicijo, klerikalci pa ostanejo za vsako ceno v vladnem taboru. Baron Beck je imel daljši govor, v katerem pa ni povedal nič novega. Ponavljal je z drugimi besedami to, kar je že večkrat povedal. Kar se tiče jezikovnega vprašanja, je dejal, da je to stvar vlade, da bi tam, kjer se je pokazal nered, z močno roko in naglo napravila red ter zopet uvedla zakonito stanje in omejila strankarsko šovinstiško izkoriščanje uprave v politične svrhe. To je sicer velika resnica, pa prav tako velika resnica je to, da na Koroškem in Štajerskem delajo Nemci kar hočejo in da se temu šovinstišškemu početju vlada ne samo ne stavi „z močno roko v bran“, ampak da je z imenovanji in tihim odobravanjem nezakonitih razsodb v jezikovnem oziru na vse mogoče načine podpira. Vlada nima moči, da bi izvedla zakonitost, prizadeva si samo dati nam tuptam kako mrvice ali „kompenzacijo“ kot narodno koncesijo. Mi pa ne potrebujemo narodnih koncesij, temveč zahtevamo zakonitosti. To naj naši poslanci vladi na ves glas povedo ter naj ji ne dovolijo niti davkov niti rekrutov, ako nam ne da pravice in zakonitosti!

Vnanje države.

— Nemčija. Pod vlado tako zvanega bloka se na Nemškem posebno pa na Pruskem, širi reakcija v toliki meri, da je to že vzbudilo tudi oni del razumnosti, ki se ni do sedaj nikdar brigal za politična vprašanja. Kancelar Bülow je na tak način zavrnil zahtevo naj se uvede splošna in jednaka volilna pravica tudi za deželni zbor pruski (t. j. za posebni parlament kraljevine Pruske), kakor si kaj podobnega niti baron Gautsch ni upal, ko je bil še nasprotnik te zahteve. Nemška reakcija se meša v vse, tako so odstavili znamenitega umetniškega zgodovinarja dr. Bodeja od ravnateljstva berlinske galerije slik itd. V nedeljo, dne 3. t. m. je sklical Goethe-Bund v Berlinu protestni shod, katerega so se udeležili znameniti možje iz cele Nemčije. Prvi je govoril pisatelj Fulda. Protestiral

je proti temu, da si vlada sistematično prizadeva zatreti svobodo vede in umetnosti ter da stavi oboje pod policijsko nadzorstvo. Nemci ne smejo tega trpeti ter morajo kar najodločnejše zahtevati, da se jim vrne ona svoboda, katero jim je dal že Friderik Veliki namreč: da se sme vsak po svoje zveličati.

Vsenčiliški profesor in poslanec Stengel je protestiral proti umeševanju rimske kurije v znanstveno delovanje nemških vseučilišč. Posl. Naumann je poudarjal potrebo, da bi se vsi izobraženci na Nemškem začeli udeleževati političnega življenja, ker drugače bo nemogoče napraviti konec sedanjemu mrtvilu na eni in reakciji na drugi strani. Profesor Richard Muther je protestiral proti načinu, na kateri nemški cesar „podpira“ umetnost. Rekel je: „Za nas je najvažnejše vprašanje, ali si damo voktroirati umetnost, katera sploh ni umetnost in Narodna galerija ne sme postati magacin rodoljubnih slik“. (Omeniti treba, da so v Berlinu s te vrste „umetnostjo“ pokvarili in napolnili že cele drevorede kakor „Siegesallee“ itd.), zadnji je govoril tudi glasoviti učenjak profesor List. Tudi on je zahteval, naj se razumništvo začne zopet zanimati za javno življenje, kajti če ostane pasivno, kakor sedaj, potem pač ne more reči, da je samo vlada kriva, da vladajo na Pruskem tako žalostne razmere. Sedaj imajo klerikalci in konservativci večino ter brezobzirno zatirajo modernizem. „Ako hočete svobodno vedo in umetnost, morate začeti boj za politično moč!“ To so zlate besede, ki veljajo tudi za nas Slovence in ne samo za prusko razumništvo.

Drobne politične vesti.

„Stranke na Kranjskem so se sporazumele glede novega volilnega reda. Splošna kurija dobi 11 poslancev, od teh Ljubljana 1 ostali se razdele na deželo. Nemci dobe 11 mandatov, na kmetske in mestne občine odpade 27 mandatov. Deželni zbor bo imel 49 izvoljenih poslancev in 1 virilista (škofa).

Deputacija hrvatskih dijakov se je zahvalila županu mešča Prage dr. Grošu za gostoljuben sprejem in za prijaznost, da je mesto dalo onim hrvatskim dijakom, ki si še niso mogli najti stanovanja, skupno stanovanje v raznih šolah.

Napredno dijaštvo v Inomostu je dalo rektorju vseučilišča na znanje, da ako do 15. t. m. ne bo Wahrundu dovoljeno predavati, da stopi dijaštvo v štrajk in da se njim pridruži dijaštvo na vseh avstrijskih vseučiliščih. V Pragi se je posvetovalo nemško in tudi češko dijaštvo o predlaganem štrajku, do sklepa ni prišlo. Rektorja češkega in nemškega vseučilišča svetujeta dijakom, naj ne uprizarjajo sedaj stavke, ker bi bil v tem trenutku splošni štrajk na vseh avstr. vseučiliščih taktično pogrešen pojav radikalizma. Pričakovati pa je, da se vsled tega vname živo gibanje za izločitev bogoslovskih fakult iz vseučilišč.

Štajerske novice.

— Izvanredni občni zbor društva „Sokolski dom“ se vrši v soboto, dne 16. majnika ob 8. uri zvečer v čitalniških prostorih celjskega „Narodnega doma“. Dnevni red: 1. Odobrenje kupne pogodbe za stavbišče. 2. Odobrenje stavbenih načrtov. 3. Pooblastitev odbora za izvrševanje stavbe. — Ker je ta izvanredni občni zbor kakor že kaže dnevni red, velike važnosti, pozivljamo vse društvenike, da se ga zanesljivo udeleže.

— Vseslovanski sokolski zlet, ki bi se imel vršiti letos ob Petrovem v Belemgradu, se po poročilih srbskih listov preloži na nedoločen čas.

Obesil se je v Janževem vrhu bl. Selnice ob Dravi posestnik Jakob Bukovnik.

— Kravo je povozil vlak v Cerknici pri Št. Ilju nad Mariborom.

— Prijeli so v Celju nekega Ivana Reisingerja, kateri je pobegnil že meseca aprila iz ljubljanske prisilne delavnice.

— Zborovanje c. kr. poštnehi ofcijantov se včeraj v Celju ni vršilo temveč se je zaradi nepričakovanih zadržkov preložilo. (To obvestilo nam je došlo za petkovo številko prepozno.)

— Prava ploha redov se je vsula nad dunajske dostojanstvenike o priliki ovacije nemških knezov našemu cesarju. Nemški cesar sam je razdelil ob tej priliki 150, ostali nemški knezi pa 250, skupaj torej 400 nemških redov. Kdor računi s človeško nečimurnostjo, pride tudi v naši „prosvitljeni“ dobi na svoj politični račun, zato navstane tudi med temi odlikovanci nekoliko novih pristašev velikonemške in vsenemške ideje, čeprav niso nemški knezi nameravali v tem smislu na nje uplivati.

— Slovenski romarji bodo v slavnostnem sprevodu na Dunaju zastopali najbolj dobičkanosno obrt na Kranjskem. Na shodu v „Unionu“ v Ljubljani je bilo sklenjeno, da se opremi romarska procesija, ki bode v slavnostnem sprevodu pela pobožne romarske in narodne pesmi. Deželni glavar gosp. dr. Detela je svaril dež. glavarja g. Šukljeta in druge reditelje, med katerimi so tudi slovenski umetniki, naj to opuste, ker se bodo s tem prav gotovo pred Dunajčani in ostalim svetom osmešili, pa zastonj. Naši krščanski socijalci hočejo svojim luegerjanskim bratcem dokazati, kako dobro razvita je ta stroka pobožne obrti na Kranjskem in kako dobro trenirane so njih ovčice. Kranjski romarji pojdejo zato na Dunaj ne toliko v proslavo vladarskega jubileja, vladar na take proslave ne reflektira, tudi ne na čast slovenskemu narodu, ampak kot viden dokaz moči in oblasti, katero ima S. L. S. nad našim „dobrim in vernim“ ljudstvom. To bode kulturna slika iz Kranjskega na početku XX. stoletja.

— Iz Braslovč. Tukajšno Pevsko društvo je sklenilo letos proslaviti svojo 15letnico. Društvo ob tej priliki proslavi 60letnico vladanja cesarja Franca Jožefa I. Društvo priredi meseca junija pod milim nebom velik koncert, za katerega so se že pričele vaje. Treba pa je za koncert močnega zbora in marljivega vežbanja. Zato naj bi vsakdo, ki ima pevske zmožnosti, smatral za svojo narodno dolžnost, biti član našega društva. Živa zavest te narodne dolžnosti mora vsakemu vzbuditi goreče navdušenje za stvar in pravo veselje do požrtvovalnega dela. Ako uvažujemo, da je naše „Pevsko društvo“ najstarejše v naši dolini ter da uživa simpatije vseh slojev brez izjeme, kar pričajo tudi vsakoletni občni zbori, je pač umestno, da se ta slavnost dostojno proslavi.

— Iz Škofje vasl se nam poroča, da se je J. Pajman, o katerem smo v zadnji številki poročali, napil v občinski gostilni, kjer se je tudi začel prepir. Desetnika Ivanuša pa ni ranil z nožem na levem licu, ampak ga je samo malo opraskal na čelu. Da ves ta neljub izgred ni bil tako hud, priča tudi dejstvo, da so Pajmana že izpustili.

— Za „Prosveto“ je daroval g. Vinko Gaberc 10 knjig. Presrečno hvalo!

— **Imenovan** je strokovnim učiteljem na meščanski šoli v Krškem def. učitelj v Šoštanju, gosp. Maks Hočevar.

— **Iz Šmarja pri Jelsah** se nam poroča, da so čutili 9. t. m. precej močan in dolgo trajajoč potresni sune.

— **Promovirana** sta bila na graškem vseučilišču gg. cand. med. Ivo Korže iz Ribnice na Pohorju in pravni praktikant v Gorici Anton Medveš, oba starejšini akad. tehn. društva „Triglav“ v Gradcu. Čestitamo!

— **Razstava v Pragi** bo odprta dne 14. t. m. ob 10. uri zjutraj; otvoril jo bode prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand. Slavnosti se udeleži tudi nadvojvoda Karl Franc Jožef.

— **Vojaški nabor.** Vsako leto se obračamo na naše mladeniče in vse razumne slovenske može, ki imajo na nabornike kaj vpliva s prošnjo, naj fante pouče o tem, da vojaški nabori ne morejo in ne smejo biti povod razuzdanemu veselju in petju in vriskanju. Saj očetje vojaških nabornikov menda ne vriskajo in ne popevajo, noseč krvavo prisluzene groše v davkarijo. In ti naborniki nosijo k naborom še več ko denar — nosijo sami sebe, svojo mladost, svojo prostost, kateri se morajo odreči za celo dobo vojaške službe. Večjega davka nego je osebna prostost in svoja osebnost ni in ne more biti — svobodni Anglež in Amerikanec tega davka ne poznata — zato je vse to „veselje“ slovenskih nabornikov neizmerno žalostno, ker nam priča, da je narodni ponos in zavednost človeškega dostojanstva v naših mladeničih še premalo razvita. Delajmo vsi na to, da se to preokrene na bolje.

— **Iz Ljutomer.** Slavni krajni šolski svet Franc-Jožefove šole v Ljutomeru je daroval povodom smrti gosp. Ivana Kukovca „Podpornemu društvu“ te šole 25 K. Nadalje je darovalo učiteljestvo mesto venca na grob — 21 K in sicer: gospa Ivančič 4 K; gosp. ravnatelj Robič 2 K; gdč. Razlag 2 K; g. Karba 2 K; g. Tkavc 2 K; gospdč. Wessner 2 K; g. Zacherl 2 K, gosp. Ciuha 1 K, g. Čeh 1 K, gdč. Lebar 1 K; gospa Mihalič 1 K; g. Kryl 1 K. Vsem darovalcem izreka „Podporno društvo“, najiskrenejšo zahvalo.

— **Iz Ljutomerske okolice.** Presenetila nas je okoličane zadnja vest, da dobavljajo nekateri obrtniki v Ljutomeru od „Südmarke“ podpore ozir. posojila. Razven že imenovanih: Malega, steklarja Wirtha, peka Pragerja, čevljarja Arnuša, gostilničarja Stermana ne Kleinman) dobe podporo še usnjar Sinigoj, gostilničar Kokl, kramar Annšak in urar Ebner. Žalostno je pa to, da podpira tudi še zavedna okolica te hajlače! Želeli bi še, da se naseli v trgu zaveden steklar in usnjar; oba bi izborna izhajala. — Poizvedeli smo tudi, da je prišla nekaj tako sloveča narodna gostilna gosp. J. Vanpotiča v druge roke. Upamo pa, da bo naslednik zanesljiv ter bo imel v gostilni tudi naše časnike ne le „Tagespošto“. Pazimo okoličani, da se nemčurstvo v trgu preveč ne širi!

— **V Mariboru** se je vršil včeraj zopet shod v prilog železnici Maribor — Zeleni travnik.

— **Poučni tečaji za cepljenje na Zelenem in za poletna dela v vinogradih** se vršijo v kozjanskem in sevnjskem okraju: 17. maja pri Starklu v Lamperčan, 24. maja pri Drolcu v Podvrhu, 7. junija v deželnem vinogradu v Krajnem brdu, 14. junija pri Radeju na Dovskem, 21. jun. pri Bračunu v Koprivnici, 28. junija pri Kosu v Gorjanah.

Tečaje vodi deželni vinarski nadzornik g. Malus.

V rogaškem in šmarskem okraju: 2. junija ob 10. dop. pri

Lahu v Nadolah, 3. jun. ob 9. dop. pri Kolarju v Žetalah, 4. jun. ob 10. dop. pri Gobcu na Donački gori, 5. jun. ob 10. dop. pri Lipniku v Sv. Katarini, 9. junija ob 10. dop. pri Caneku v Kostrivnici, 11. jun. ob 10. dop. pri Kočevanju v Roginski gorci, 13. jun. ob 10. dop. pri Rozancu v Dolgi gori, 17. junija ob 10. dop. pri Čandru v Zibiki.

Poučuje deželni vinarski nadzornik g. Štamperger.

V ormoškem in ljutomerskem okraju: 4. junija ob 10. dop. pri Vtičarju in Sevcu na Humu, 5. jun. ob 10. dop. pri Janežiču v Brebrovniku, 6. jun. ob 10. dop. pri Krampergerju na Vinskem vrhu, 9. jun. ob 10. dop. pri Zabavniku v Kajžarju, 10. jun. ob 10. dop. pri Štamparju v Hermancih, 11. jun. ob 10. dop. pri Novaku in dominikancih v Rinčetovi grabi (Presika), 12. jun. ob 1. pop. pri grofu Lambergu v Gresersčaku, 13. junija ob 10. dop. pri Godikeju pri Svetinjah, 15. jun. ob 10. dop. v cerkvenih goricah v Podgorcih, 16. ob 10. dop. pri Gracerju v Breznici, 17. junija ob 10. dop. pri Rajhu v Sv. Tomažu, 19. jun. ob 10. dop. pri Vrazu v Žerovincih, 20. jun. ob 10. dop. pri Rakuši in Vrblu na Runču, 22. jun. ob 10. dop. pri Vrblu na Stari cesti, 23. jun. ob 10. dop. pri Vunderlu v Moravcih in 24. jun. ob 10. dop. pri Porekarjevih pri Malinedelji.

— **Iz Slovenskih gor** obrekuje nek kaplan pristaše Narodne stranke v „Slovenca“. Še celo g. župnika Kaplerja pri Sv. Jakobu v Slov. gor. — menda zato, ker hoče biti v prvi vrsti župnik potem še le politik. Narodne stranke baje po Slovenskih goricah skoro ni — in vendar bi morala ona sama reševati obmejne Slovence in ustaviti nemški naval! Vprašali bi samo „ogromno večino“ pod zastavo Kmečke zveze, kje je pa Vaše delo? Vi, ki imate večino in moč — Vi bi morali stati v prvih bojnih vrstah. Tako pa Vam je važnejši „boj z lastnimi brati“. Sicer pa še nismo pozabili pogrđnih napadov na Mariborčane in Vam ne pozabimo tudi obrekovalnih napadov na nas. Poplačamo Vam vse z obrestmi — naš čas še pride!

— **Umrl** je pri Sv. Duhu na Starigori dne 1. t. m. upokojen učitelj gosp. Frenc Golob v starosti 86 let. N. p. v m.!

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** podarila je Mariborska posojilnica 20 K mesto venca svojemu zamrlemu uradniku g. A. Avseneku. Posojilnica časti spomin svojega dobrega uradnika, družba sv. Cirila in Metoda žaluje za svojim požrtvovalnim pospeševalcem.

— **Zblaznel** je v Mariboru neki poročnik iz Prage. Nastanil se je bil v gostilni pri „grozdu“, kjer je s svojim obnašanjem zbuja občno pozornost. V petek ga je preiskal vojaški zdravnik ter ga spoznal umobolnim. Ker ni hotel iti radovoljno v bolnišnico, so mu morali obleči prisilno suknjo.

— **Samomor.** Iz Laškega trga se nam poroča, da se je dne 8. t. m. s šibicami zastrupila ga Adolfina vdova Pretner, upokojena poštarica. Storila je to baje zaradi neozdravljive bolezni. Pokojnica je zapustila tri otroke. Pogreb je bil 10. t. m.

Druge slovenske dežele.

— **Utonila** sta v Dravi v Šmartnu pri Beljaku dva fantiča.

— **„Korošec“** je priobčil v štev. 25 na uvodnem mestu jako lep članek „Več podrobnega narodnega dela“, v katerem na miren način dokazuje, da je bilo doslej na Koroškem vse premalo vztrajnega, sistematičnega narodnega dela. „Še le ko bo našla odločna

beseda naših voditeljev mogočen odmev v narodu samem, bomo dosegli znatne uspehe.“ Skratka: izobrazbe in poučevanja je treba na vseh koncih in krajih Koroškem kakor nam!

— **„Kranjec“** se bodo udeležili jubilejnega spreveda v počast cesarjeve šestdesetletnice na Dunaju. — Ljubljanski občinski svet je odklonil udeležbo.

— **Ploho s točo** so imeli zadnji četrtek v okolici Novega mesta. Na pravila je precej škode na cvetočem sadnem drevju. Toča je bila debela kakor grah.

— **Slovenski oddelek koprškega učiteljskega** bo po poročilih z Dunaja v najkrajšem času premeščen v Gorico.

— **V benediktinskem ženskem samostanu v Trstu** so se godile v zadnjem času čudne reči. Prednica je bila mlada nuna Silezija Sušan, bivša učiteljica v tržaški okolici, katero je protežiral škof Nagl. Nekatero nuno z opatinjo vred so se namreč baje preveč veselile svojega mladega življenja. Sedaj bo pa Sušan prestavljena nekam na sever, da se spokori.

— **Klerikalni hotel „Central“ v Gorici** so morali zapreti, ker je najemnik Hönsch, ki se je tam baje zelo zadolžil, odšel.

— **Iz Metlike.** Nagrobnica svoji soprogi. Mestnega župana v Metliki g. Jutraža je zadela bridka usoda, umrla mu je zelo ljubljena soproga gospa Jožefa v starosti 70 let. Jako lep pogrebni spreved nepozabne ranjke vršil se je dne 6. t. m. Ob odprti gomili govoril ji je neotlažljivi soprog, že tudi čestitljivih let, gosp. Jutraž otožno nagrobnico ter se tako poslovil od svoje nad vse ljubljene soproge, ki mu je bila nad 50 let zvesta tovarišica, žalujočim sinom in hčerkam, pa dobra mati. Bodi ji zemljica lahka!

— **Strela** je užgala dne 7. t. m. hišo in gospodarsko poslopje Barbe Govednik na Hrastu pri Metliki. Z največjim naporom se je komaj posrečilo ogenj omejiti na omenjeno poslopje.

— **Strela** je ubila neko mlado ženo dne 7. t. m. na Mogovcih pri Sošici (Žumberg Hr.), ko se je vračala z njive po bližnici proti domu.

Gospodarstvo.

Mlekarstvo v Sibiriji.

Izdelovanje masla se je v zadnjem času v Sibiriji neizmerno dvignilo. Sibirski železnica je bila odprta 1898. leta, takrat je bilo v Sibiriji 140 mlekarin in izvozilo se je 245.000 kg masla na leto. 1904. leta je divjala vojska, no kljub temu je naraslo število mlekarin na 2630 in izvoz masla na 34.600.000 kg. Uzrokov nenavadnega razvoja treba iskati v ugodnih poljedelskih pogojih, kakor tudi v srečnem uplivu ruske vlade na rusko obrt in trgovino; vlada podpira snovanje združnih mlekarin na vse mogoče načine. Živnorej izborna uspeva po celi Sibiriji, kjer so velikanski pašniki in po zimi dovolj krme. Število krav v Sibiriji se ceni na 25 milijona t. j. dvakrat več nego v Avstraliji (mlečnih krav je v Avstraliji samo 1 in pol mil.). V Sibiriji se goje krave samo za mleko, meso je srednje vrste in nima kupčije. Maslo je pa izborno. Iz 19 l mleka po zimi in 22 l po letu se dobi 1 kg masla, dočim je na Danskem treba 28 l za 1 kg masla. Sibirski kmet ima vsaj po 5 konj, 3 krave in 12 ovc. Krava je vredna od 50 do 100 K, tem znamenitim uspehom je pripomogel pouk, katerega dobivajo kmetje v gubernijalnih kmetijskih šolah. Na teh šolah se poučuje glavno, kako treba spravljati krmo za zimo, da bi se moglo celo leto imeti koristi od tega. En profesor ima nalogo, zasledovati najnovejšo iznajdbo na polju mlekarstva, po celem svetu. Uspehe teh iznajdb vpeljujejo diplomirani profesorji, poučujoči na gubernijalnih kmetijskih šolah v prakso. Kmet srednje nadar-

jenosti je po dovršenem tečaju usposobljen voditi mlekarino in kaj lahko dobi mesto in preskrbljenost pri Arteljih ali v kmetskih zadrugah. Mlekarne nadzorujejo poleg tega še danski in nemški specialisti, vsak ima 10 mlekarin pod nadzorstvom. Vlada daje vsaki vasi za osnovanje mlekarne posojilo na 4% in plačljivo v 5 letih. Vsak kmet dela na svoj račun, ker se čisti dobiček deli v razmerju dodanega mleka. Izdelovalni ali produktivni pogoji v Sibiriji so ugodni. Delavci so po ceni, dober delavec dobiva 75—100 kron na leto, dovoz je zdaj lehak in potrebni led zastoj. Sibirsko maslo je najboljšje na svetu. Dosedaj se je izdelovalo na roke, pa ko bodo postavljeni veliki mehanični separatorji, bo cena masla padla, tako da bo londonski delavec kupil lahko 1 kg masla prve vrste za 90 vin. Že sedaj se izvažajo iz Sibirije na leto 36 mil. kg. Ko bode pa izdelovanje popolnoma urejeno, se bode lahko izdelovalo po 500 mil. kg na leto.

Svetovne vesti.

— **Pogum in moztatost nižjega duhovstva pred padlimi veličinami.** Maščevalnost, sovražstvo, zavist in lakomnost nikjer tako ne cvete kakor v duhovskem stanu — o tem je odkrito pisala „Obnova“, nek katoliški češki list. Majhen dokaz te značajnosti nižjega duhovstva nam je podal katehet pater Kalvoda. Ta katoliški odgojitelj mladine je govoril 20. marca t. l. v abiturijentskem učiteljskem tečaju tudi o brnskih izgrelih. „Snaha“, klerikalen list, jo priobčila ta govor, v katerem je ta le odstavek: „Žid Stransky to vodi (te izgrede) — žid — pravi žid. Kohn je bil žid in je ostal žid tudi ko je bil nadškof. Kar naprej je grabil, prav je, da so ga pogнали. Popolnoma prav, Stransky — to je odvetnik, je stokrat slabši, nego Kohn, in naši ljudje gredo za njim“. Tako govori ta dični katoliški odgojivalec mladine in učitelj edino prave vere in morale o svojem nekdanjem nadškofu! Na tak sprostašk in surov način vzbuja sovražstvo proti židom in neti na škodo „svete matere katoliške cerkve“ najgnusnejše čute v srcih v odgojo mu izročene mladine — iz politične in gospodarske zavisti vzrastel čut antisemitizma. In temu sedaj tako zasramovanemu židu Kohnu bi bil isti pater, ko je žid sedel še na nadškofovskem stolu, oblizal pete in se v prahu valjal pred njim... To je kavalirstvo katoliškega nižjega duhovstva. Stransky ni vtaknil patrovih žalitev. „Snaha“ poroča, da je na sodni razpravi dne 23. aprila pater Kalvoda zgrevano prosil Stranskega odpuščanja, plačal troške in se prav lepo zahvalil, da je žid Stransky ustavil nadaljne korake. — Žid Kohn pa pozna svoje „junake“, in ne reagira na njih steklo bevskanje.

— **Češki dom na Dunaju.** Blizu pol milijona je Čehov na Dunaju, seve večina ubogo, zanemarjeno ljudstvo. Vendar imajo okoli 150 društev, ki se morajo potikati po dragih najetih stanovanjih. Okoli 20.000 K stane vsako leto samo stanarina za ta društva. Nujno je torej treba kulturnega središča, kjer bi bila javna čitalnica, dvorana za slavnostne prireditve in gledališče, sokolska telovadnica, češki hotel, gostilna, kavarna, nadalje prostori za razna češka društva. Zato nabirajo za „Češki dom“, ki naj stoji ponosen in praktičen sredi Dunaja. Dozdaj so nabrali čez 200.000 K, deloma daril, deloma deležev po 20, 100, 200 in 10.000 K, ki se pa že sedaj obrestujejo po 4%. Trdno upamo priznani žilavosti in požrtvovalnosti češki, da se jim kmalu posreči postaviti si „Češki dom“, ki bo gostoljubno odprto tudi drugim Slovanom.

— **Konserviranje sadja** na nov način so iznašli v Kaliforniji. V ta namen se uporablja dušik. Napravi se papirnato škatljo, ki je od znotraj asfaltirana, da se tako zapreči atmosferičnemu zraku vstop. Škatljo se napolni s sadjem ter tako dobro zapre, da ostane le majhen otvor. Nekoliko takih škatelj se dene potem v jeklen cilinder, iz katerega se izsiše ves zrak ali zrak. Potem se napolni s čistim dušikom ter se otvori na škatljicah s posebno avtomatično učinkujočo napravo zapro. Papirnate škatlje se nalože v lesene okvirje ter se razpošljejo po železnici na vse kraje. Tako konservirano sadje se vzdrži 5 mesecev.

— **Šahovo zasebno življenje.** Iz Teherana poroča dunajski dnevnik „Zeit“, da je poročal tamošnji dnevnik „Mussavat“ o nenavnem življenju šahovem. Urednik lista je bil seveda tožen in je vlada list ustavila; ker pa je urednik ponudil dokaz resnice, je šah tožbo umaknil in sme list zopet izhajati.

— **Bistroumni derviš.** Stari Arabec Muhamed je umrl ter je zapustil svojim trem sinom 17 velblodov. Na smrtni postelji je določil, naj dobi najstariši Ben-Ali polovico, drugi Izmail tretjino in najmlajši Hasan deveti del velblodov. Ko bi si bilo treba Muhamedovo zapuščino razdeliti, je navstal med brati prepir, kajti število 17 se ne da deliti niti na 2 niti na 3 in ne na 9. V tem prijaha mimo na svojem velblodu derviš, ki je bil povsod znan kot zelo pobožen mož. Vsi trije bratje ga zaprosijo, naj razsodi njih prepir. Duhoviti derviš si je znal pomagati. „Da vas pošteno porazdelim“ pravi „vam posodim svojega velbloda tako da jih bode zdaj skupaj 18. Polovica — to je devet jih pritiče Aliju, tretjina to je šest Izmailu in devetinka to je 2 Hasanu. Kakor vidite imate skupaj 17 velblodov, jaz pa si vzamem posojenega vam velbloda nazaj.“ Na to sede zopet na svojega žival ter odpotuje. Bratje so bili z razdelitvijo zadovoljni ter so derviša hvalili.

Društvene vesti.

— **Občni zbor podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Brežicah** se vrši v četrtek, 14. majnika t. l. ob 8. uri zvečer v posojilniških paostorih.

— **Bralno in pevsko društvo na Zgornji Ponikvi** priredi dne 17. maja popoldan v gostilni V. Vaša veselico s petjem in šaljivima igrama „Krčmar pri zvitem rogu“ in „Pravica se je

izkazala“. Po veselici prosta zabava s šaljivo pošto.

— **„Matica Slovenska“** vabi na 159. odborovo sejo, ki bo v sredo, dne 15. maja 1908 ob 5. uri popoldne v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. Naznanila predsedništva. 2. Potrditev zapisnika. 3. Knezove delnice „Narodne tiskarne“. 4. Publikacije za l. 1908: a) rokopisi, b) tisk. 5. Priprave za občni zbor. 6. Tajnikovo poročilo. 7. Slučajnosti.

— **„Adrija“ slov. akad. društvo** v Pragi priredi dne 12. maja ob 8. uri zvečer v „Narodnem domu“ (soba št. 1) na Kralj. Vinogradih drugi redni občni zbor. Spored: Čitanje zapisnika. Odborovo poročilo. Slučajnosti. Gostje dobrodošli.

Loterijske številke.

Trst, dne 9. maja 1908: 63, 31, 33, 23, 75.
Linc, „ „ „ „ 69, 22, 21, 17, 89.

Sprejme se takoj
trgovski
učenec
pri Franc Kavčiču
v Studenicah. 302 3-1

Kdor želi
posestvo

z dobrimi dohodki, z novo zidano hišo in gospodarskim poslopjem kupiti, ima sedaj najugodnejši čas, kakovost in vrednost istega pregledati in preceniti; posestvo je oddaljeno 1½ km od trga Konjice na Štajerskem, je v lepem kraju in meri približno 10 oralov. Za pojasnila se je zglasiti v trgu Konjice, h. št. 95 v pisarni posojilnice. 300 3-1

Izurjen
trgovski pomočnik

vešč slovenščine in nemščine, želi nastopiti službo v kaki večji trgovini. Več po dogovoru. Naslov pove upravništvo „Domovine“ v Celju.

Za krojače!

Hišo z vrtom ter njivo, v koji se izvršuje krojaška obrt (na teden osem oblek) dam radi družinskih razmer takoj v najem ali jo tudi prodam. — Ponudbe naravnost na **Janez Zalezina** 301 krojač v Sevnici. 2-1

V najem
se da izvrstno idoča gostilna v Rogatcu bl. kolodvora, na križpotju dveh zelo živahnih cest pod zelo ugodnimi pogoji. 33
Vprašanje na upravništvo „DOMOVINE“. 293 3-2

Prodaja hiše.

Proda se v Celju **dvonadstropna** hiša, polovica hiše 9 let davka prosta. Proda se zaradi družinskih razmer. Vprašanja upravništvu „DOMOVINE“. 298 2-2

SUKNA

in modno blago za obleke priporoča firma

R. Kocian

tvornica za sukno

v Humpolcu

na Češkem.

Tvorniške cene. { Vzorci franko.

Savinski liker

preiskan in preizkušen na ces. kr. poljedeljskem preizkuševališču na Dunaju.

Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepični napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke **VINCENC KYEDER** žalec v Savinski dolini, Štajersko.

13 180-48

Novi lovski zakon

je ravnokar izšel, cena kartoniranemu izvodu K 1:20, po pošti K 1:30. Založila Zvezna trgovina v Celju.

Nova vinska postava

v obliki plakata dobiva se v

Zvezni trgovini v Celju

Cena 60 vinarjev, po pošti 70 vinarjev. Znesek se pošlje po nakaznici ali v znamkah.

Vozičke

za otroke, korbe in kovčege za potovanje, taške za v roko, palice, dežnike in galošne, priporoča

P. Kostič v Celju.

Velika manufakturna trgovina
Karol Vanič, Celje, Nar. dom.

Moderno volneno in sukneno blago
v vseh barvah in kakovostih.

Perilno blago v velikanski izbiri.
Izključno nizke cene.